ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3512 — ՇԱԲԱԹ 20/ԳՈՍՏՈՍ/1883 — Ն. Տ. 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1883

ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար դաս սակարկութիւն կը լինի։

ՄԱՄՐԱՄ

ԼՐԱԳԻՐ

ՊԱՅՄԱՆ

Դուրս գնացած լրագրոյ ճամբու ծախքը թղթակրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի

Կ. օգուշը, Շարդ Զարշըսը
Թ. Նեակը։
Գ. ...արուած նամակ չընդունուիր
Ար. ...օգուած, եւայլն եւ չեն

30 ՓԱՐԱԶ — ՀԱՆԱՊՕԶՕՐԵԱՑ — 30 ՓԱՐԱԶ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խաղ լուրեր. — Հեռագրական լուրեր. — Ազգային լուրեր. — Քաղաքական տեսութիւն. — Կիրճ (վերջ). — Այլ եւ այլ լուրեր. — Նկարագրական. — Առողջապահական. — Ղալաթիոյ գողութիւնը. — Պաշտօնական։

Կ. ՊՕԼԻՍ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԽԱՂԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ իրիկուն մայրաքաղաքիս ամէն կողմը չքեղ լուսաւորութիւններ եղան ի պատիւ տարեդարձի գահակալութեան Վեհ. Սուլթանին։ Բոլոր Օսմ. նախարարք և բարձրաստիճան անձինք երփներանգ լապտերներով զարդարած էին իրենց ապարանները։ Մեր Ազգ. Պարիարքարանն ալ փութացած էր մասնակցիլ այս ընդհ. լուսաւորութեան, որ գերազանցեց նախընթաց տարիներու լուսաւորութիւնները։ Վոսփորի ծովեզերեայ ապարանները լուսազարդութեան մասին կը մրցէին միմեանց հետ, ամէն տեղ հրաճարութիւնք կը լինէին. ցնծութիւն ընդհանուր էր։ Հաղարաւոր նաւակներ ծովուն վրայ կը պտըտէին այս գեղեցիկ տեսարանը վայելելու համար։ Եըլտըզի կայսերական պալատն պարտիզին մէջ, որ փառաւորապէս զարդարուած էր լապտերօք, սքանչելի հրախաղութիւնք և ելեքտրական լուսոյ փորձեր եղան, ելեքտրական մեքենայն իւր լոյսը մերթ Պէյճիքթաշի։ մերթ Ֆէրի-գիւղի և մերթ եւս ծովուն վրայ կը ձգէր։

Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ՝ Սէլիմիէի արարողութիւնն երէկ սովորականէն աւելի փայլով կատարեցաւ Պէյճիքթաշի մզկիթին մէջ։ Գարատաղի իշխանն եւս ներկայ գտնուեցաւ այս հանդիսին և ապա Եըլտըզի կայսերական պալատն երթալով շնորհաւորեց Ն. Կ. Վեհափառութիւնը։ Նիրիթա իշխանն իրիկունը կայսերական իշղէտին շրջենաը նստելով Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան առթիւ Վոսփորի մէջ կատարուած լուսաւորութիւններն աչքէ անցուց և այս առաւօտ մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ ի Բաթարոյ։

Վսեմ. Աբրահամ փաշա Դարա Բէյեան՝ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ՝ երէկ իրիկուն իւր Պէյճիքտէրէի ծովեղերեայ ապարանին մէջ չքեղ երեկոյթ մը տուաւ, որուն հրաւիրեալ էին մայրաքաղաքիս դեսպանք իւրենց ընտանեօք, և Պէյճիքտէրէի ընտրելագոյն ընտանիքներն։ Սրբազան Պատրիարք Հայրն ալ հոն ներկայ էր՝ իւր պատուանշանները կուրծքը կախած։ Ապարանն և պարտէզը գոյնզգոյն լապտերօք սքանչելապէս զարդարուած՝ այնպիսի դիւթական երեւոյթ մը կ'ընծայէին որ բիւրաւոր ժողովուրդ ապարանին առջեւ և հազարաւոր նաւակներ ծովուն երեսը կը ծածկէին այս հիացուցիչ տեսարանը վայելելու համար։ Մերթ ընդ մերթ հրաճարութիւնք աւելի փայլ մը կուտային այս գեղեցիկ տեսարանին։

Վեհ. Սուլթանն՝ իւր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ՝ նեղում՝ շնորհեց այն բանտարկեալս, որք արդէն իրենց պատժոց երեք չորրորդը լրացուցած էին։

Արտաքին գործոց Նախարարութեան երրորդ իրաւագէտ խորհրդական Նարատունկեան Դաբրիել էֆէնտի Նախընթաց օրը. տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Գարատաղի Նիքիթա իշխանին հետ, կէսօր Նուլի կայսերական պալատն մէջ։ Իշխանն, որ մեծ համակրութիւն ունի Գաբրիել էֆէնտիի վրայ, իրեն հետ նախաճաշի հրաւիրեց զայն։ Յայտնի է թէ Գաբրիել էֆէնտի ժամանակ մը Զէթինէէի Օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղարի պաշտօնը վարած է։

Կը յիշեն ընթերցողք թէ Բոսիսլանա անուն ամերիկեան զինուց գործարանը չէր ուզեր յանձնել կայսերական կառավարութեան ապսպրած 45,000 հրացանն և 34,000 սուինը, թէպէտ անոնց գինը մեծ մասամբ վճարուած էր. Գործարանպետը կ'աւարկէր թէ վճարմունք պայմանագրութեան համեմատ չէին եղած, և այս պատճառաւ հատուցում մը կը պահանջէր։ Ատի դատ մը ծագած և Բ. Դուռը զինուորական յանձնախումբ ղրկած էր Ամերիկա դատն յառաջ վարելու համար։ Կը հաւատան թէ դատավարութիւնք թէպէտ շատ երկար տեւեր, բայց վերջապէս փակուեր են և վճիռը պիտի տրուի եղեր ի մօտոյ։ Ջեռնհաս ակմբոց մէջ կը կարծուի թէ վճիռն Օսմ. կառավարութեան նպաստաւոր պիտի լինի։

Ֆրանսական դեսպան Տը Նոայլ Մարքիզը՝ Ֆրէսինէի չոգենաւական ընկերութեան և Օսմ. թղթատարութեան միջեւ ծագած դրամածրարի խնդրոյն նկատմամբ ծանուցագիր մը տուաւ Բ. Դրան, ցայտնի է թէ Ֆրէսինէի ընկերութիւնն՝ «Ազիզ» չոգենաւին խրման պատճառաւ կրած վնասուն համար հատուցում մը կը պահանջէ այն դրամածրարներէն որք յիշեալ չոգենաւին մէջ կը գտնուին։ Օսմ. թղթատարական վարչութիւնն ալ, որ այն դրամածրարներուն տէրն է, չուզեր վճարել։ Արտաքին գործոց Նախարարն այս ծանուցագիրը Բ. Դրան Իրաւագէտ խորհրդականաց յանձնեց։ որք խնդիրը քննելով իրենց կարծիքը պիտի յայտնեն։ Ցեսնենք այս հետաքրքրաշարժ գործն ինչ լուծում պիտի գտնէ։

Արտաքին գործոց Նախարարութեան Ա. Իրաւագէտ խորհրդական Կէօշէր էֆէնտի, որ Օսմ. ընդհ. պարտուց վարչական խորհրդին մէջ Գերմանացի արժեւորաց պատուիրակ անուանած էր, հինգշաբթի օրէն ի վեր իւր նոր պաշտօնը վարել սկսաւ, հրաժարելով իւր նախորդ պաշտօնէն։

Դիւանագիտական ակմբոց մէջ ղրոյց կը պտըտի թէ Ռումանիոյ կարոլոս թագաւորն ու Սերպիոյ Միլան թագաւորն եւս հաւանականաբար աշնան մէջ մայրաքաղաքս պիտի գան։

Հռչակաւոր սրնգահար Պ. Շարլ Վանտրա, որ ժամանակէ մ'իվեր մայրաքաղաքս եկած է, երեքշաբթի իրիկուն Եըլտըզի կայսերական պալատն հրաւիրուելով Վեհ. Սուլթանին առջեւ 20 էն աւելի եղանակներ նուագեց։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը քանիցս իւր բարձր գոհութիւնն յայտնեց անոր և կայսերական պարգեւ մ'ալ տուաւ։

Հինգշաբթի գիշեր Ֆերի-գիւղի մէջ հրդեհ պատահելով փայտաշէն տուն մ'այրեցաւ։

Նախընթաց գիշեր Ղալաթիա Մոմհանէի կողմը Յոյն երիտասարդ մը տանը մէջ իւր որդւոց հետ զբօսնած ժամանակ յանկարծամահ եղաւ։

Թերճէմանի Հագիդաթ կը ծանուցանէ թէ այս տարի Կայսերական արուեստից վարժարանը (մէքթէպի-Ֆանայի) մտնել փափաքող աշակերտք այնքան բազմաթիւ են որ վարժարանին տնօրէնութիւնը պարտաւորուեր է վիճակաւ ընդունիլ զանոնք։

Կ'իմանանք թէ կայսերական կառավարութիւնը գաւառաց մէջ առեւտրական սենեակներ հաստատելով՝ մտադիր է հիմնովին քննել առեւտրական դրծոց դադարման պատճառներն, որով ժամանակէ մ'ի վեր կը նեղուի Թուրքիա։ Կառավարութիւնը մեծապէս պիտի օգտի այս քննութենէն, որովհետեւ պիտի կրնայ հիմնովին գտնել երկրին առեւտրական վիճակը՝ շնորհիւ այն մանրամասն տեղեկագրոց, զորս հաստատուելիք առեւտրական սենեակները պարտաւոր պիտի լինին ղրկելու առեւտրական զանազան խնդրոց վրայ, որք այժմ ի տագնապի են։

Քանի մ'օր առաջ ծանուցինք թէ 150,000 քիլոկրամ վառօդ, մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք, 42 թնդանօթ և 2000ի չափ վրան Ռուսճուգ հանուելով, Սոֆիա ղրկուած էին։ Փոլոնիոյ կազէթին Պերլինի թղթակիցը կը հաստատէ այս լուրը և կ'ըսէ թէ Համասլաւեան յուզիչք Պուլղարիոյ մէջ հաստատեալ իրաց վիճակը խանգարելու և այս կերպով Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վրդովելու դիտաւորութիւն։ Պերլինի դաշնագրին այն յօդուածն, որ Պուլղարիոյ ամրութեանց քանդման կը վերաբերի, մեռեալ տառ մնացած լինելով, կը թուի թէ ապագայ մը պահուած է այդ ամրութեանց։ Պուլղարիոյ 1883 տարւոյ ելմտացոյցին մէջ պատերազմական նախարարութեան ծախքը 12,300,000 ֆրանք նշանակուած է, մինչդեռ իշխանապետութեան ամբողջ հասոյթն 31,300,000 ֆրանք է։ կը հետեւի թէ, կը յարէ Փոլոնիոյ կազէթին թղթակիցն, եթէ Պուլղարիա իւր զօրաց թիւը կ'աւելցնէ և ռազմամթերք կը դնէ, յարձակողական նպատակ մը միայն կրնայ ունենալ, որ ուշ կանուխ պիտի խղէ Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը։ Անուրանալի է թէ Պուլղարիոյ մէջ ձեռքի տակէ բան մը կը պատրաստուի, որուն արժանի է ուշադրութիւն ընել։

Ռուսաց կայսրը Ս. Սթանիսլասի պատուանշանը տուաւ արտաքին գործոց Նախարարութեան թղթակցութեան դիւանին տնօրէն Բէֆէթ պէյի։

Վագրթ կ'ըսէ թէ Շքոռայի կուսակալ Ասիմ փաշա ինչ ինչ կարեւոր բարենորոգումներ ի դործ դնելու կ'զբաղի, և ճէպել անուամբ նոր գաւառակ մը կազմեր է։ Այս պահուս կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ յիշեալ կուսակալութեան մէջ։

Վագրթ կը ծանուցանէ թէ Ադրար աւազակախմբեր անցեալները ձիատէր վրայ յարձակելու փորձ փորձեր, շատերուն մեծ վնասներ պատճառեր և մանաւանդ հեռագրաթելերը խզեր են։ Սակայն Օսմ. իշխանութեանց ձեռք առած արագ միջոցներուն շնորհիւ Ադրարք հնազանդութիւն յանձն առեր և իրենց պատճառած վնասները տուժեր են։

Կ'ըսուի թէ Բ. Դուռը Պոլսոյ ոստիկանութիւնն ամբողջապէս վերակազմելու որոշում տուած լինելու, խնդրեր է Գերմանիոյ կառավարութենէն, որպէս զի ձեռնհաս սպայներ ղրկէ այս կարեւոր գործն իւրովին հանելու համար։

Թուղայէն օգոստ. 17/29 թըւով հետեւեալը կը գրեն Ցունական Նեղոս լրագրին. (Թուղլա Հայտա—փաշայէն 30 հազարամէթր հեռ. կայարան մ'է)։

«Երկու Բուրդ հովիւք, որք փոքր—Ասիայէն 350 էն աւելի այծերու խումբ մը կը բերէին, երեկ իրիւն ժամ 11 ին Քանը Մանտրս կոչուած աղբիւրին մօտ յարձակում կրեցին հինգ աւազակներէ։ Հովիւներէն մին ծանրապէս վիրաւորեցաւ։ Աւազակները 65 այծ առնելէ յետոյ հեռացան։ Զվիրաւորուղ հովիւն անմիջապէս այս դէպքը միւս հովիւներուն ծանուցանելու գնաց, որք իւր ետեւէն կուգային։ Ասոնք Թուղայի ոստիկանաց հետ չարագործները փնտռելու ելան Գարթալի ոստիկանութեան հաղորդապետն ալ իրողութիւնն իմանալով քանի մը հեծեալ մարդոց հետ հոն հասաւ։ Գողցուած այծերէն 25 ը դտնուեցան արքունական փարախի մը մօտ, ձորի մը մէջ։ Վիրաւորեալն, որ Գարթալ փոխադրեցաւ, անյոյս վիճակի մէջ է»։

ՔՈԼԷՐԱ

Մայրաքաղաքիս միջազգային առողջապահական խորհուրդն որոշեց այսու հետեւ չարաթն անգամ մը գումարուիլ, ինչպէս ցոյերաբեր. գումէն առաջ։

Ափրիկեան Տրիպոլոյ հեռագրական ճանրով Պէնկազիէն առնուած տեղեկութիւնք, ինչպէս արդէն ծանուցած ենք, մինչեւ օգոստ. 8/20 գոհացուցիչ էին։ Նոյն ճանրով վերջէն եկած տեղեկութիւնք՝ ընդհակառակն՝ կը ծանուցանեն թէ Եգիպտացի փախստականներէ բաղկացեալ կարաւաններ հասած են այդ գաւառն, և թէ կարելի չէ եղած արգելուլ զանոնք՝ Պէնկազիի քաղաքին հետ հաղորդակցելէ։ Այս իրողութիւն Պէնկազի նստող հիւպատոսաց բողոքոյ առիթ եղեր է։

Կալայէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ռումանիոյ կառավարութիւնը վերուցեր է այն տասնօրեայ քարանթինն, զոր՝ առանց կանխաւ իմացնելու՝ Ռումանական նաւահանգիստներուն մէջ հաստատած էր Թուրքիայէն գնացող ուղեւորաց և վաճառաց համար։ Հետեւապէս այժմ Դանուբի երկու ափանց միջեւ երթեւեկութիւնք կատարելապէս ազատ են։

Մայրաքաղաքիս միջազգային առողջապահական յանձնախումբը նախընթաց օրէն սկսեալ վերցուց Զմիւռնիայէն եկող չոգենաւուց վրայ դրուած 24 ժամու քարանթինան։

ՕՍՄ. ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏՈՒՑ ԹՈՂԵԱԼ ՀԱՍՈՒԹԻՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ա. Զ Դ

Ողեւից ըմպելեաց վաճառման վերաբերեալ կանոնագրին 14 դ. յօդուածին համեմատ ըմպելի վաճառողք՝ Օգոստ. ամսոյ մէջ երկրորդ վեցամսեայ դէյնէ տուրքը վճարելու պարտաւոր են։

Օսմ. ընդհ. պարտուց թողեալ հասութից վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ կանոնագրին տրամադրած պատիժները խստիւ պիտի դրծադրուին այն վաճառողաց համար, որք երկրորդ վեցամսեայ դէյնէ տուրքը չեն վճարեր և 1883 սեպտ. 1/13ի համար հարկ եղած արտօնագիր չունին ի ձեռին։ Ընդհանուր

17/29 Օգոստ. 1883 — Տնօրէնութիւն
Կ. Պոլիս

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրներ

Բեղրսպուրկ 30 օգոստ.

Մոսկուայի կաղէթին յօդուած մը հրատարակած է, յորում կ'ըսէ թէ Ռուսիա խաղաղութիւն կուզէ։

Մադրիտ 30 օգոստ.

Սպանիոյ Ալֆոնս ԺԲ. թագաւորն որոշեց Գերմանիայէն վերադարձած ժամանակ Ֆրանսայէն անցնիլ։

Ամստրտամ 31 օգոստ.

Հնդկաստանէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաւայի մէջ երկրաշարժ մը պատահելով 30,000 մարդիկ կեանքերնին կորուսեր են։

Վիէննա 31 օգոստ.

Աւստրիոյ կայսրն այսօր այցելութիւն մը տուաւ Փարիզի կոմսին։

Վիէննա 30 օգոստ.

Վերջին օրերս Խրուսթատանի մէջ ծագած յեղափոխական յուզումն այսօր ներքին պատերազմի մ'երեւոյթը կառնու։ Յայտարարութիւն մը հրատարակուած է, որ կայսեր հրամանաց ամէն հնազանդութիւն կը մերժէ։

Հունգարիոյ նախարարապետ Պ. Թիսա որոշած է հրաժարական տալ, եթէ Վիէննայի կառավարութիւնը չուզէ վերացնել այս նկատմամբ ձեռք առնուած խիստ միջոցները։

Բեղրսպուրկ 30 օգոստ.

Կը հաւատան թէ ամէն օր Ռուսական զօրքեր կը հանին Յաքսական՝ Ներոյ (°) ուղեւորելու համար։

ԲՈԼԷՐԱ

Ալէքսանդրիա 30 օգոստ.

Օգոստոս 29ին քոլերային մահնոդներուն ցանկը.

Ալէքսանդրիա 13
Գաւառներէն լուր չկայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրը մինչեւ այսօր Պէյճիքտէրէ վսեմ. Աբրահամ փաշայի տունը կը դտնուի։

Մէզղուրեան Մկրտիչ էֆէնտի մեզ կը հաղորդէ Զէնկիլէր գիւղի իւր հայրենակցաց կողմէ իրեն ղրկուած բազմատորագիր հանրագիր մը, որով կը դանգատուի թէ չբաւական Զերքէզք կը նեղեն Զէնկիլէրի բնակիչները, կը կողոպտեն ասոնց ձիերն ու ինչքերն, և արդէն հաղարաւոր ոսկիներու վնաս հասուցած են այդ աղքատ և աշխատասէր գիւղացւոց։ Հանրագրութիւնն ստորագրողք կը յայտնեն թէ իրենք դիմած են Ս. Պատրիարք Հօր, Պրուսայի կուսակալին, նաեւ գաւառական Գայմագամին, բայց մինչեւ հիմա արդիւնք մը չեն տեսած։ Ժողովուրդը գիւղէն դուրս չիրնար եղեր ելնել։ Օգոստ. 1—2ին, Զէնկիլէր գիւղէն խաչերեան Գրիգոր անուն անձ մը լեռը դիմեալ Զերքէզներէ կը պաշարուի, ձեռքերը կը կապեն և ծառէն կը կախեն։ Բարեբաղդաբար, սուրը վզին դրած ժամանակ, որուն վերքը դեռ կը կրէ խեղճ մարդն, ուրիշ փայտահատներու ձայնը լսուելուն պէս, միայն ձին առնլով կը փախչին։ Առաւօտուն ոստիկանութեան զինուորներ Պազար գիւղէն յանդիպելով այս արիւնարբու Զերքէզաց կը հանդիպին, մին վիրաւորելով կը բռնեն, որոյ հեծած ձին յիշեալ Գրիգորինը լինելը ճանչցուելով, կը վերադարձուի իրեն։ Իսկ Զէնկիլէրցւոց խնդիրը Զերքէզաց հետ՝ դեռ չէ վերջացած։ Զերքէզն երբէք չուխտեր այլ եւս ձի չդողնալու, և այսպէս աղքատ գիւղացւոց հարստութեան այդ դլխաւոր նիւթն հեղդեղուն իրենց ձեռքէն կ'ելնէ։ Ուստի, գիւղացիք կայսերական կառավարութեան գթութեան կը դիմեն, որպէս զի Զէնկիլէրի շրջակայ Զերքէզ գաղթականաց դողութեանց ու չարագործութեանց վերջ մը տրուի։

Այս հանրագիրն ստորագրած են. Պօղոս քահանայ, Յովհաննէս քահանայ, Գրիգոր Քէսէեան, Աւետիս Վարդեան, Մ. Միքայէլ Ց. Սօլէկեան, Պօղոս Մ. Ճէպէճեան, Վարդան Թորոսեան և Վարդերես Փաշեան։

Երէկեան ժուրնալ տը Քոնսթանթինոբլ լրագրին մէջ հետեւեալ հատուածը կը կարդանք.

Ավերջին օրերս ըսուեցաւ թէ Հայերէն խափանեալ Մէճմուայի Հավատիս լրագրին տնօրէն Պ. Թուլեան եղեռնադատ ատենին յանձնուած էր։

«Այս լուր բարեբաղդաբար բոլորովին սխալ է. մեր պաշտօնակիցը դեռ բանտարկուած է, ճշմարիտ է, բայց ամէն ինչ կարծել կուտայ թէ անպարտ պիտի արձակուի։

«Մէճմուայի Հավատիս երգիծական թերթ մ'է, և Յէպէտ յանդուգն՝ այլ ըստ ինքեան անվնաս զուարճաբանութիւն մը պէտք է ներուի կայսերական կառավարութենէն»։

Մէճմուայի Հավատիս լուրջ թերթ մ'էր, բայց երբեմն ալ երգիծաբանութիւններ կը հրատարակէր։

. . . Խմբագիր.

Զեր երեկի 3511 թուոյն մէջ ընթերցայ հատուած մը՝ որ կը վերաբերէր Բերայի Ալքազար թատերշինութեան։ Ըսուած է թէ չէնքին մի մասը էջեր է և թէ թաղական խորհրդոյ անդամոց սմանք կ'ուզեն եղեր փոխել թատրոնի շինութեան յատակագիծը։

Պարտք կը համարիմ ծանուցանել թէ չէնքին ոչ մի մասն էջած է և պէտք եղածէն աւելի խնամք կը չինուի, հետեւաբար սխալ է այդ լուրն։

Բաց ասելի, սոյն չէնքն, իր թաղային հանգամանքովն հանդերձ, ազգային է և Բերայի թաղական խորհրդոյ մէն մի անդամն օգտակարն ունի միայն իրեն նպատակակէտ. կրնայ տեսութեանց և ձեւի մէջ տարբերիլ, բայց ոչ նպատակի մէջ։

«Ֆարպէն առնուած այս տարաձայնութիւնք առիթ տուած են կասկածիլ թէ մեծ անհամաձայնութիւն ծագած լինի խորհրդոյ անդամոց մէջ սոյն չէնքին նկատմամբ զոր չենք տեսներ։

«Ֆար տիւ Պոսֆորի 18/30 ամսաթուոյն մէջ այս մասին գրուած յօդուածն որ խնդրոյն տարբեր գոյն տալու բնութիւն մ'ունի, ուղղութեան դէմ մեղանչել է։

20 օգոստ. 83 — Աբշալոմ Յովհաննէս Բերա

Միւս կողմէ, հետեւեալը կը կարդանք այս առուր Հայրենիքի մէջ.

«Բերայի Ալքազար թատրոնի շինութեան առթիւ կատուածոց հոգաբարձութեան անդամոց մէջ անհամաձայնութիւն ծագած ըլլալը յայտնի է արդէն։ Հոգաբարձութեան անդամներէն Մագպուլեան, Ապտուլլահ և Օրմանեան էֆէնտիները շինութեան առթիւ տնտեսական գիտական դիտողութիւններ ըրեր, և սակայն նկատելով որ իրենց դիտողութիւնքն անլսելի մնացեր են, խորհրդարան երթալէ դադրեր են։

«Ատենապետ Նուբեան էֆէնտի իրաց վիճակին ծանրութիւնը տեսնելով, յառաջիկայ բէ. օր թաղ. խորհրդոյ հետ համախորհուրդնիստ մ'ընելու համար հրաւիրագրեր ուղղեր է։»

Մադրի գիւղի Թաղական խորհուրդը կը խնդրէ մեզի ծանուցանել թէ վաղը, կիրակի, Դեր. Մկրտիչ եպիսկոպոս Տիգրանեան Ս. պատարագ պիտի մատուցանէ գիւղին եկեղեցւոյն մէջ ի հոգեւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան գիւղին։

՝ ունի։

Ինչպես ասացինք, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ գաղթականներ ուղարկող նաւերուն մեծ մասը Գլասկոյէն կ՚ելլեն։ Գլասկոյի նաւահանգիստը Ամերիկայի ամենամեծ նաւահանգիստներուն մէջ է։ Գլասկոյ քաղաքը Սկոտլանդիոյ ամենամեծ քաղաքն է։ Գլասկոյ գաղթականներ ուղարկող նաւերուն մեծ մասը Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ

ռազմագիտական երկաթուղիներուն չնութիւնն ամբողջապէս աւարտած է։ Այս երկաթուղեաց երկայնութիւնն է 209 հազարամէթր։

Ամերիկայի մէջ պատրաստուած հետաքրքրաշարժ վիճակագիր մը կը ծանուցանէ թէ Միացեալ-Նահանգաց վերաբերող երկաթուղեաց գումարը ԼԲ՝ ՈՒԳՕ ԱՇԽԱՐՀԻ ԲՈԼՈՐՈՒԷԸ մարը ՀԱՐԵՒ կը բաւէ։ Այս հսկայ աշխատութիւն 28 երկրիներն 300 միլիոն ֆրանքէն աւելի արժած է։ Երկաթուղեաց գիծերու արտօնատէր ընկերութիւնք 17,000 շարժիչ կառք, 12,000 ուղեւորաց յատուկ կառք և 400,000 վագոն փոխադրելու կառք ունին։

Գերմանիոյ հակահրէականք անցեալ տարի աղերսագիր մը տուին Պիսմարգ Իշխանին, որով կը խնդրէին որ հրէից վայելած ազատութիւններն ետ առնուին, նոր տուրքեր դրուին անոնց վրայ և վերջապէս անոնց հետ այն կերպով վարուի, ինչ կերպով որ կը վարուէր երկու դար առաջ։ Այս աղերսագիրը, որ բուրաւոր ստորագրութեամբը ծածկուած էր, այնքան ծանր էր որ զայն տեղէ տեղ փոխադրելու համար քանի մը բեռնակիրք պէտք եղած էին։ Պիսմարգ Իշխանն յայնժամ հրամայած էր իւր քարտուղարին (որ Իսրայելացի մ'է) որպէս զի այս հռչակաւոր աղերսագիրը դիւանատան մէջ պահէ։ Ֆրանքֆորտի կազմեմը կ'ըսէ թէ հակահրէականք այս օրերս. այն օրինակ ուրիշ աղերսագիր մ'ալ մատուցեր են, և թէ Պիսմարգ Իշխան հրաման ըրեր է իւր քարտուղարին որ այս վերջնոյն համար տեղ մը պատրաստէ և առաջին աղերսագիրը ջնջէ։

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ե.

Տուրուբերան նահանգի սոյն կարեւոր գաւառի (Մշոյ) բուն սահմանն (ինչպէս ուրիշ մի քանիներուն) մեր նախնի աշխարհագիրներէն որոշուած չէր ճշդապէս, թէպէտ և կը յայտնեն թէ ամենէն ընդարձակ գաւառն եղած է յիշեալ Նահանդին, սակայն չդիտցուիր թէ որչափ տեղ կը տարածուէր ի հնումն, որպէս զի ներկայիս մէջ հասկըցուէր թէ ցարդ ի՞նչ փոփոխութիւն կրած է այդ երկիր իւր քաղաքական բաժանումներովը։

Այժմ սովորաբար Մշոյ դաշտօրէից ամբողջութիւնն կը կազմէ զՏարօն գաւառն, որոյ անուան համար կը պատմուի թէ Նոյայ Տարրան օրդւոյն անունէն ծագումն առած լինի, իբրեւ թէ նա հօրմէն բաժնուած՝ կառնու իւր բազմաթիւ մանչ և աղջիկ զաւակներն ու թոռները կը դայ յայս կողմն Եփրատայ մէկ ճիւղին վրայ կը հաստատէ զիւր բնակութիւնն եւ իւր բնական տեղին անուանէց Տարօն, որ յետոյ ընդհանրանալով գաւառն եւս կոչուեցաւ նոյն անուամբ։

Սոյն գաւառ ի հնումն Ալկունեաց ցեղի կալուածն էր, որ եռաքէն ինչ ինչ դէպքերով՝ Մամգոն Մամիկոնեան տոմսի նահապետն Տրդատայ հրամանագրովն Ալկունեաց ձեռքէն առաւ։

Ներկայիս մէջ Տարօն գաւառի մօտաւորապէս սահմանն կը համարին արեւելքէն Նեբրովթ եւ Գրդուռ, արեւմուտքէն Քարքէ, հարաւէն Տօրոս եւ հիւսիսէն Քօսուր կոչուած լերինքն։ Սոյն չրջապատի մէջ տեղն է ահա Տարօնոյ կամ Մշոյ լայնածաւալ դաշտն, որ երկու մասի բաժնուած է, Մուշ եւ Զուխուր մասնաւոր վիճակներու։

Մուշ վիճակն իւր համանուն քաղաքն եւս ունի, իսկ Զուխուրն վիճակի անունն է եւ կ'կոչուի գրեթէ Մշոյ արեւելակողմը։ Ամբողջ գաւառի տարածութեան մասին 2 1/2 օրուան կառանի ճանապարհ կը հաշուեն արեւելքէն յարեւմուտ իւր երկայնութիւնը, հարաւէն ի հիւսիս 6 ժամ լայնութիւնն։ Սոյն մեծ դաշտավայրն, զոր Տաճիկներ «Մուշ օվասը» կ'անուանեն, զարդարուած է տեղ տեղ փոքրիկ բլուրներով, որք մասնաւոր գեղեցկութիւն մը կ'ընծայեն ուղեւորաց աչքին այդ դաշտի հորիզոնին մէջ։ Երկիրն չէ քարուտ, կարծես թէ բնութիւնն յատուկ խնամօք քարերը ժողոված է այս կողմերէն եւ ձգած ի Մանազկերտ գաւառ։

Երկու գետեր կ'անցնին իւր մէջէն. Ա. Եփրատ, որ Հարք գաւառի կողմերէն կը գայ եւ գաւառիս արեւմտակողմէն կ'անցնի, որոյ մէջ կան հետեւեալ անուամբ ձկունքն ինչպէս Դեղիկ, Դեղուկ, Կարապետիկ, որոց կոնակը տեսնողներն կ'ըսեն թէ կուղէ եւ Մոզ։ Բ. Մեղրագետակն, որ Մշոյ արեւելակողմէն կը բղխի (որոյ վերայ իր կարգին կը խօսուի) քաղաքի հիւսիսակողմէն յառաջ գնալով կը խառնի յԵփրատ։ Սոյն գետակն Արածանի գետոյն հիւսիսային օժանդակն է եւ Արածանին Եփրատայ արեւելեան զօրաւոր ճիւղը կը կազմէ, որ կը բղխի Ծաղկաց լեռներէն եւ իւր անունը կառնու համանուն գիւղէ մը, որոյ քովէն անցնելով կը դիմէ յարեւելս եւ կ'ընկերանայ իւր Եփրատ մօր։ Վերոյիշեալ երկու գետերն ի բաց առեալ, կան նաեւ մեծամեծ առուակներ, ոմանք հարաւէն ի հիւսիս եւ ոմանք հիւսիսէն ի հարաւ ընթացող, որք կը խափեն ի Մեղրագետակ եւ յԵփրատ, որոց եզերաց վերայ կը գտնուին տեղ տեղ մեծամեծ շամբեր։

Տարօն կամ Մուշ գաւառն, բաց ի իւր կողմերն որոշող գլխաւոր լեռներէն, ունի նաեւ բազմաթիւ աննշան լերինք իւր չրջապատն, այնպէս որ ամբողջ Մշոյ դաշտը կարծես թէ լեռներէ սահմանուած է։ Գաւառիս լեռներէն ոմանք լի են այլ եւ այլ տեսակ ծառերու բնական անտառներով, որոնց մէջ Ալաժարի կոչուած ծառն նշանաւոր է իւր պտուղովն, որով ոչխարի մորթերը գեղնի կը ներկեն ի վաճառ։ Ծպլիսի, որոյ կեղեւովն մուրկարմրի կը ներկեն մորթերը։ Կան նաեւ Թեղջի, կաղամախի, տանցենի, ընկուզենի եւ չորենի եւ այլն ծառեր։

Մշոյ համօրէն դաշտի մէջ 100–110 հայ գիւղ կը գտնուի սփռուած, որոնցմէ այդեալներուս նկատմամբ պէտք եղած տեղեկութիւնք կը տամ ուղեւորութեանս կարգին մէջ։ Ունին հազարաւոր պանդուխտներ թէ՛ ի Պոլիս եւ թէ՛ ի Ռուսաստան, ուր դիմելով սովորութիւնն հետզհետէ կ'ընդհանրանայ դժբաղդաբար։

Գաւառիս մէջ 8–10 գիւղ քուրդ հաղիւ կը գտնուի. սակայն չրջապատը բաւական շատ են, որք իւրեանց ընտանեօք եւ ոչխարօք լեռանց արօտավայրերն ամառ ատեն կը դրաւեն, ուր վրաններ հաստատելով կը բնակին մինչեւ յաշուն։

Վերոյիշեալ 100–110 հայ գիւղերուն մէջ կը տեսնուին նոյնպէս երեք Հայ Կաթոլիկ գիւղեր եւ են Նորչէն, Օղունկ եւ Առինչ, որոնք մոլեռանդութեան մասին համբաւ ունին, ինչպէս նաեւ իւրեանց յատուկ վարդապետն։

Երկրիս բոլոր բնակիչներն առ հասարակ քաջառողջ, զօրաւոր եւ առոյգ են (այս բանն արդէն Պոլսեցւոց աչքին անծանօթ չէ) եւ արդիւնք է երկրի պատուական կլիմային։

Տարօն գաւառի մէջ, սովորական ընտանի կենդանիներէն զատ, կը զտնուին նաեւ հեռեւեալ վայրի անասուններն, ինչպէս արջ եւ գայլ, որք գիշեր ատեն շատ անգամ արտերու եւ այգիներու վնասներ կը հասցնեն. որոյ համար տեղացիք ժամանակին երբեմն հակելոյ հարկադրուած են. նոյնպէս վարազ, ազուէս, նապաստակ, կուզ, վայրի կատու պակաս չեն գաւառիս այլ եւ այլ կողմերը։

Երկաթի եւ քարի հանքերուն հետ շատ տեղ կը գտնուին «կաղճին» կոչուած ընարի հողեր, որով կը չինեն հողէ ամաններ մեծ եւ փոքր։

Թռչնոց կարգին մէջ կը յիշուին ագարակ, (էգէկ), վայրի բադ եւ սագ, արտուտ, սրոբիկ ? լոր, արոս (գիւղի մ'անուն ալ է) ճչնարոր, որ սիրուն կարմիր գոյն մի ունի։

Տուրուբերանի սոյն գաւառին մէջ գտնուած ծաղիկներ եւ մանաւանդ բանջարեղէնքն խիստ հետաքրքրական են իւրեանց բուսական հանգամանքներովն եւ ժողովրդական աւանդութեամբք, ասոնցմէ մի քանի գլխաւորներն ատ նշանակեմք. ինչպէս կարմիր չուչան, որոյ մէջ գեղեցիկ եւ գեղին է, բնութենէն ունի աքանչելի հիւսք եւ տեսք եւ գլխաւորաբար քարտ տեղուանք կը բուսնի. նոնուֆար գետերու եզերքն եւ մանաւանդ տեղեմաները. ճնծաղիկ (ձեան ծաղիկ), զոր տեղացիք երբեմն իբրեւ փորցաւի դեղ կը գործածեն. սոյն ծաղիկը ձիւնի դնալէն անմիջապէս ետքը բացուելու պատճառէն առած կ'երեւի զիւր անունն. Անթառամ ծաղիկ, որ կը բուսնի լեռնոտ տեղեր աւելի, թերթիկ չունի, կլոր է գլուխն եւ երկու տեսակ է, գեղին եւ կարմիր, զոր գաւառիս մէջ տեղ տեղ «Ս. Կարապետի ծաղիկ» կ'անուանեն եւ ոմանք եւս «անթառամ ծաղիկ» որ փրաւի բնաւ թառամիլ չունի իր չինուածքէն։

Այս կողմերու բանջարեղէններն բազմատեսակ են, որոնցմէ մի քանիքն են «մանտակ», «ժաղ», որ իրենց պահք օրերու կերակուրներն են ադով խաչած. օղին, որոյ արմատն է չրէչտ (չիրիչ). լոչիմակ, որոյ տերեւները գրեթէ ծխախոտի կը նմանի, սորա համար կ'աւանդեն թէ «Ցոլեան մարգարէի դղմենոյն տեսակէն է, որոյ արմատը չատ խոշոր է զեանի տակը եւ միանգամայն մարգանման, մէկը չկրնար յանդգնիլ զայն դուրս քաշելու, ձայն կը հանէ եւ մարդն անմիջապէս կը մռնի, ով որ կ'ուզէ զայն ուսնոյ պէտք է կանխապէս բոլորտիքը լաւ մը փորելով խորունկցնէ, այնպէս որ արմատն ինքնին պրծելոյ ասպիճանին հասնի, այն ատեն փոքրիկ կենդանի մը, զոր օրինակ կատու, չուանով մը կա պէտք է արմատին, կատուն թող քաշէ զարմատն եւ գետնէն դուրս հանէ, յայնժամ կենդանին կը մռնի եւ մարդս այլ եւս անվախ կարող է զայն առնել։» Դեղ, որ պանրի մէջ կը դնեն, ունի անուշ հոտ մը. սպիտակուկ եւ փնկայ, զոր գիւղացիք կերակուրի համար կը գործածեն. տօնի բանջար, որով յարութեան 8րդ օրը տեղ տեղ ճաշ ընելով կը բաժնէ։ Խաւրթիլ (ուշխուն)։ Կանգառ, որոյ աղնիւ տեսակի արմատէն կը չինեն ձուիթ, զոր ոմանք ծամուն կ'անուանեն, վասն զի ծամելոյ համար կը գործածուի, սոյն նիւթն ամեն կողմ կը տարուի, եւ երբեմն իսկ ի Պոլիս կը բերեն, քանակութիւնը մեծ չէ։ Բող, որ մեծամեծ եռանթեւեր կը տարածէ եւ քարափներու մէջ շատ առատ է, կը լինի պատուական կերակուր ոչխարաց։

Առ հասարակ կը ցանեն ցորեն, իր տեսակներովն, գարի, տարեկան, կըլկը կորեակ, սիսեռ, կտաւատ, ոսպ, չողգամ եւ կաղամբ։ Գիւղացւոց մէկ մասի կերած կըլկը եւ կորեակ հացն է, իսկ ցորենի հացն ստիպեալ են պահել այնպիսի երթեւեկողաց, որք լեզու չեն հասկար։ Գաղվին չգիշեցի, զի ամենուն ծանօթ է։

Ընթերցող, այսչափ բաւ համարելով գաւառիս ընդհանուր վիճակին վրայ անցնիմք։ մանաւորապէս ի Մուշ։

* * *

Մուշ բերդաքաղաքն կը գտնուի համանուն ընդարձակ դաշտի արեւմտակողմը մեծամեծ բլրոց զառիվայրներուն վրայ Սիմ լերան ստորոտը. տուները չինուած են առ հասարակ աղիւսէ եւ մեծաւ մասամբ երկայարկ, սակայն ոչ ճաշակաւոր։ Հայկական եւ տաճկական տունները խմբովին իրարմէ կ'որոշուին. փողոցները շատ նեղ եւ անկանոն, ձմեռուան համար դրեթէ անտանելի է այդ եղեւէջական ճանապարհներն երթեւեկել, մանաւանդ երբ դեղինը թաց լինի։

Բերդը կը գտնուի քաղաքին արեւմտակողմը բարձր բլուրի մը վերայ, որ երբեմն իւր զօրաւոր դիրքն ու կարեւորութիւնն ունեցեր է, իսկ այժմ աւերակ դարձած է իւր կորուսեալ կարեւորութեան հետ, միայն պարսպաց մի անննշան մասն ցարդ կը կենայ իբրեւ հին բեկոր իր դարաւոր չինութեան։ Մշոյ քաղաքի հարաւային ձորակէն մի գետակ կը վազէ, որ քաղաքի մի քանի փողոցներու տեսարանները կը քաղցրացնէ եւ որոյ վերայ իւրեանց ջրաղացքները կը գառնան։

Մուշ քաղաքի ընդհանուր բնակչաթիւն 2,500 տունէն աւելի կը հաշուեն, յորոց 1,000 տուն Հայ է, իսկ մնացածը Քրդա-Տաճիկ են, որք մեծէն մինչեւ ի փոքր վրանին սուր կապելոյ սովորութիւնը ցարդ կը պահեն։

Տեղիս թէ՛ Տաճիկք եւ թէ Հայք առ հասարակ առոյգ եւ կայտառ են, կազմուածքնին զօրաւոր եւ ուժեղ, խօսուածքնին ընդհանրապէս կոկորդային. սոյն հանգամանքներն անշուշտ տեղի բնական վիճակի արդիւնքն են բնակողաց վրայ ազդած իւր պատուական օդովն ու ջրովը։

Հայք ունին 5 եկեղեցի հանդերձ 5 ծխական վարժարաններովն, որոց վրայ զատ յօդուածով եռքէն պիտի խօսիմ, երբ, ուղեւորութենէս վերջը, կարդ կը դայ Հայաստանի կրթական կողմերուն վրայ ընդհանրապէս խօսելոյ՝ վերաբերութեամբ Միացեալ ընկերութեանց նախակրթարանաց անցեալ ու արդի կացութեան եւ ապագայի արդիւնաւորութեանը։

Մշոյ Հայք կրնան երեք գլխաւոր մասերու բաժնուիլ. Ա. վաճառականք, Բ. արհեստաւոր, Գ. երկրագործ։ Նը-պարավաճառաց մեծագոյն մասն տաճիկ են, ինչպէս եւ Հայ վաճառականաց գլխաւորներն Բաղէշցի։ Քաղաքիս գլխաւոր առեւտուրն Կարնոյ եւ Բաղիշոյ հետ է, իսկ մասնաւորն ու յատակն չրջակայ Հայ եւ Քրդաց գիւղօրէից հետ, որոնց երթեւեկութիւնք քիչ անգամ կը պակսին տեղէս։ Առեւտրականներն 200ի չափ կրպակներ ունին հանդերձ արհեստականներովն, որոնց արհեստներն չատ պարզ եւ ամենէն աւելի սովորականներն են, ըստ որում իրենք ժամանակի ճարտարութենէն տակաւին ներշնչութիւն մը չեն ընդունած։

Ժողովրդեան ստորին կարգէն մաս մը թէ՛ Տաճիկ եւ թէ՛ Հայ քաղաքի մօտակայ անտառներն արմատէն քակելով չարունակ կը բերեն ի վաճառ եւ կամ իրենց տան համար. ինձ կը թուի թէ տեղւոյն կառավարութեան ուշադրութիւնը տակաւին չէ դարձած այդ բանին վրայ, որպէս զի խստիւ պատուիրէ որ անտառահատներն արմատներուն չդպչին, որ յապագային անտառը կարենայ չարունակելի լինիլ։

Մշեցիք ունին խաղողի բազմաթիւ այգիներ, որոնք արեւերես պառիկներուն վրայ լինելով դինիները չատ պատուական կ'ելլան, զորս Հայ Մշեցի՝ քանուչ անուշ կը խմեն ծառերու չուքերուն տակ, եւ երեսնին կարմրցնելով առիւծ կը կորին մանաւանդ երբ գլուխնին տաքնայ։

Մուշ քաղաքը վանայ կուսակալութեան գերիշխանութեան տակը Միութեարբիւրիւն է։

Տեղւոյս վրայ այսչափ։ յաջորդ անգամին կը մեկնիմ դէպ ի Բաղէշ ճանապարհնիս ուղղելով քաղաքիս յարեւելեան։ Մ. Կ. ՄԻՐԱԽՈՐԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՊՏՈՒՂՔ

Կ'երեւի թէ երկրիս այլ և այլ կլիմայից ներքեւ, պտուղք կ'աճին ըստ բնական պիտոյից մարդկան և ըստ տեսակի հիւանդութեանց՝ որոց ենթակայ են նոքա, օրինակի աղագաւ ցուրտ կլիմայից տակ, յորոյ պտղոց օգուտը մի միայն մեղէն սնունդ յառաջ եկած նեխութեան ու դառնութեան առաջքն առնուլ լինելով՝ պտուղք թթու և նուազ սննդարար կ'ելլան, իսկ՝ ընդհակառակն՝ տաք երկիրներու մէջ, ծարուն անցուցնելու, ցաւն ամոքելու և սնուցանելու միանգամայն ծառայելով՝ պտուղք քաղցր, չաքարոտ և հիւթեղ կ'ելլան.

Այս ալ պէտք չէ մոռնալ թէ, պտղոց տհաս կամ հասուն լինելը խիստ մեծ ազդեցութիւն ունի անոնց գանազան յատկութեանց և գիւրամարս ու դժուարամարս լինելուն վրայ. տհաս պտուղք՝ հեռեւեալ յատկութիւնները կը ցուցնեն. գծաւոր հիւսուածք՝ յորոց կը բաղկանան, աւելի շատ, խիտ և կարծր կ'ելլան. իրենց մէջ ըստ բաւականին դործարանաւոր (օրկանիք) ոչխներ կը գտնուի, որպէս են, ոչխ մալէթ և ոչխ ասէիթ, ոչխ սիրիթ, ոչխ Ռաբիրեթ և այլք, ջուրը քիչ քանակութեամբ կը գտնուի, բուսական ալեթինը սկզբնական վիճակի մէջ է, նաշիհ ալ կը գտնուի, այս վիճակին մէջ գտնուած պտուղներ՝ եթէ գործածուին՝ մարդոց առողջութեան կը վնասին, և յաճախ լուծմունք ու թանչք յառաջ կը բերեն, նոյնպէս տհաս պտղոց սովորական բայց ո՛չ չարաչար գործածութիւնը շատ անգամ որովայնի մէջ որդեր գոյանալուն պատճառ կ'ելլայ։

Ահա վերոգրեալներէն բացայայտ կ'երեւի թէ տհաս պտուղք ո՛րչափ վնասակար են, նա մանաւանդ այս փափուկ ժամանակիս մէջ. յորում համաճարակ ախտին (քոլերա) փոքր ինչ անդգուշութիւն եւս կրնայ ծնունդ տալ թէպէտ և քաղաքակրթութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռքէ չթողուր հասարակութեան փոտած ու տհաս պտուղներ չկերցնելու համար. սակայն և այնպէս մեք ալ ուշադիր լինելու ենք, զի քաղաքակրթութիւն մը որչափ ալ ջանահոգար լինի և լաւ հսկէ, չէ կարող ամեն մարդու ուտելիքը մի առ մի աչքէ անցունել, վասն որոյ ուտելեաց և ըմպելեաց մասին որչափ ալ հոգ տանինք կ'արժէ։

Երբ պտուղք կատարելապէս հասունան, իրենց առջի յատկութիւններն զգալապէս կը փոխուին, զորօրինակ, գծաւոր հիւսուածոց թիւն կը պակսի, աւելի բարակ և աւելի կակուղ կ'ելլայ, այլ եւս քիչ քանակութեամբ ոչխ կը պարունակեն. նաշիհ երբէք չգտնուիր, այլ խաղողի չաքար և բէյնիթ կը գտնուի. այս վիճակին հասած պտուղներ մարդուս համար խիստ օգտակար ու առողջարար կ'ելլան, ըստ որում դիւրամարս են. այսուամենայնիւ՝ եթէ չափազանց գործածուին, լուծմունք և թանչք յառաջ կը բերեն։

Եղանակք՝ պտղոց այլ և այլ յատկութեանց վրայ մեծ ազդեցութիւն ունին, ինչպէս որ սաստիկ ձմեռը բուսոց կատարեալ հասնելուն արգելք կ'ելլայ, նմանապէս չափազանց խոնաւ եղանակը զանոնք խիստ ջրոտ, անհամ, քիչ չաքարոտ կ'ընէ, հետեւապէս սոյնպիսի պտուղներ անմարսելի կ'ելլան։

Ամ և այլ պտղոց վրայ այս ընդհանուր տեսութիւնը բաւ համարելով՝ այժմ գանք անոնց իւրաքանչիւրին մեր վրայ բերած ազդեցութեան։

Խաղող. — Հասուն վիճակի մէջ գտնուած խաղողի մնուտ մասը սընդարար է, անոյշ և չաքարոտ համ մ'ունի, քիչ մ'ալ թթու լինելով աւելի ախորժելի կ'ելլայ, խաղողը զովացուցիչ պտուղ մ'է, կրնայ լուծողական լինիլ երբ չափէն աւելի գործածուի։ Զամիչը աւելի չաքարատ է, զոր կը գործածեն ոգելից ըմպելեաց պատրաստութեան համար, հարաւային գաւառներու մէջ բուսած խաղողը աւելի անոյշ և ախորժահամ կ'ելլայ։

Նռենի. — Հասուն նարինջներ չատ ախորժահամ կ'ելլան, որովհետեւ քաղցր և չաքարոտ համ մը կ'ունենան, և դոյզն ինչ թթու եւս լինելով՝ խիստ ախորժելի, գովացուցիչ եւ թեթեւ լուծողական են. նարնջի մնուտ մասը ծամելէն յետոյ արտաքսելու է, վասն զի դժուարամարս լինելով՝ տկար ըստամոքսները կը հոգնեցնէ. ասկեց զատ՝ նարինջի ըմպելիք ալ կը պատրաստեն, ընդհանրապէս կը կարծուի թէ նարինջը ընդադարը կը բուժէ։

Լիմոն. — Լիմոնը իբրեւ համեմ կամ էլէնաբ պատրաստելու համար կը գործածուի, իւր թթու համը կը պարտի ասիդ էթրէյի՝ որ մեծ քանակութեամբ կը գտնուի, թէ և իբրեւ պտուղ չուտուիր, բայց ոմանք՝ թթուն չատ սիրելով՝ ախորժանօք զայն կ'ուտեն, ասոր համար ալ կ'ըսուի թէ ընտաքարի դէմ է։

Խնձոր և տանձ. — Սոյն պտղոց գծուարամարս կամ դիւրամարս լինելն իրենց պարունակած ասիդին համեմատ կ'ելլայ. երբ կակուղ հիւսուածք, չաքարոտ համ ունենան և քիչ թթու լինին, կրնան դիւրաւ մարսուիլ. բայց և այնպէս մարսողութեան խողովակը քիչ չատ կը հոգնեցնեն. եթէ եփուին՝ գուցէ ուրիշ պտուղներէ աւելի դիւրամարս կ'ելլան. հաւանական է թէ եփուած ատեն պտղոյն մնուտ մասին մէջ ջուրը կը չատնայ, և ներս թափանցելով հիւսուածքը կը կակղցնէ. եփուած խնձորն ու տանձը բաւական մնուցիչ և դիւրամարս կ'ելլան. տկար ստամոքսներու և նոր ապաքինածներու յարմար կուգան։

Ծիրան. — Լաւ հասած սալորը. հիւթ (միւսկաժ), ասիդ էյէթիդ և չատ չաքար կը պարունակէ. դիւրամարս է, չորնալով և եփուելով աւելի դիւրամարս, բաւական սընդարար և թեթեւ լուծողական կ'ելլայ։

Ծիրան և դեղձ. — Ասոնք կը բաղկանան կակուղ հիւսուածքէ. ջրոտ, չաքարոտ և սակաւ ինչ թթու կ'ելլան. մարսուելուն ատենն իրենց պարունակած չաքարին հաւասար կ'ելլայ. օգոյ բարեխառնութեան բարձրանալը չաքարոտ նիւթին չատնալուն պատճառ լինելով՝ զայն աւելի դիւրամարս կ'ընէ։

Սեխ. — Սեխը դժուարամարս պտուղ մ'է՝ իւր մէջ մեծ քանակութեամբ հիւթ և իւղ գտնուելուն համար. երբ լաւ հասունցած, քաղցրաբոյր, հիւսուածքը բաւական կակղցած և ո՛չ բոլորովին թուլցած, չաքարի պէս անոյշ լինի, դիւրամարս կրնայ ելլալ. եթէ պղպեղ աւելցուի, թէպէտ և նը-աղ ախորժահամ կ'ելլայ, բայց աւելի դիւրութեամբ կը մարսուի։ սակայն մեզ Արեւելցւոց համար աւելի նախընտրելի է ախորժահամ լինել քան դիւրամարս. վասն որոյ զայն առանց պղպեղի կ'ուտենք. Սեխին ազդեցութիւնը գտնուած կլիմային համեմատ կը փոխուի. տաք երկիրներու մէջ աւելի չատ կրնայ ուտուիլ քան բարեխառն կլիմայից ներքեւ, եթէ չափէն աւելի գործածուի, գժուարութեամբ կը մարսուի։

Ձմերուկ. — Ասոր այլ և այլ տեսակները կան. Ասիոյ մէջ և Եւրոպիոյ հարաւային կողմերը կը մշակուի, և կատարեալ հասած ատեն գլխոյ չափ և ա՛լ աւելի մեծութիւն կրնայ ստանալ. մնուտ մասը խիստ հիւթիչ, զովացուցիչ և չատ ախորժահամ կ'ելլայ. ասոր ազդեցութիւնն եւ յատկութիւնները սեխին հետ մի և նոյն են, վասն որոյ Չէյ սեխ ալ կ'ըսեն։

Թուզ. — Ընդհանրապէս թուզն իբր թեթեւ լուծողական կը նը-կատուի, զոր անշուշտ կուտերուն մեքենական ազդեցութեան պէտք է ընծայել։ վասն զի նոքա անմարսելի են ստամոքսային հիւթոյ մէջ, եւ աղեաց վրայ իբրեւ օտար նիւթ կ'աղդեն, հետեւաբար զանոնք դրդռելով լուծմունք կը պատճառեն։ Ղ. Յ. ՊԱԼԵԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԴՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

. . . խմբագիր.

Թաղ. խորհուրդը Ձեր պատուական թերթագրոյն միջոցաւ կը հրաւիրէ զմեզ խնդրոյն խորը մտնելով հշմարտութիւնն երեւան հանենք։

Արդեօք չգիտէ՞ Նորընտիր Ատենադպիր Էֆէնտին թաղական խորհրդարանին մէջ ինձ ըսածը, թէ տօմարները քննած ատեննիս արձանագրութեան հակառակ մի մատանի պակաս, և մի մատանի ալ որ տօմարին մէջ բաւականի անուամբ արձանագրուած, և նորա տեղ ուրիշ ՀՀԼԲ քարով մատանի մը գտած ենք. և մի քանի մատանի եւայլն ալ առանց արձանագրութեան ահաւասիկ Ատենադպիր Էֆէնտիին ինձ յայտնածները։

Այժմ հաւանական չէ որ վերոյիշեալ ՀՀԼԲ քարով մատանին ալ զարձանագրուածներէն լինի և բաւականի քարով մատանին ալ կորսուած. և ասոր նման չարձանագրուած դոյքերուն մեջէն ո՞ գիտէ որչափ կորսուածներ կան և յայտնի չեն։

Ուստի, կը խնդրուի թաղ. խորհուրդէն որ փոխանակ թիւրիմացութեան արդիւնք է ըսելով խնդիրը փակել աշխատելու, բաւական մի քանի թաղեցւոց աշակցութեամբ մի նոր քննութիւն բանալով, խնդիրը պարզել։

1883 օգոստ. 17 Մնամ ևն.

Ղալաթիա Թովմա Ա. Դերձակեան

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Աղէքսի Տնտեսական խորհրդոյ

Թօրգաբուի Լեւոնեան և Վարդուհեան երկուքս վարժարանաց մատակարարութեան եւեւմոյց հաշուեցողներ՝ որ 1882 յունիս 1էն ընկսելով՝ կը յանդի ցվերջ նոյեմբերի նոյն տարւոյ, տեղւոյն հրաժարեալ հոգաբարձութեան կողմէ ըստ օրինի Տնտեսական խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման օրինակն յիշեալ թաղի Թաղական խորհրդոյ յուզարկուելով հրահանգ տրուած է, որ եկեղեցւոյ բակը կախէ զայն ի տես թաղեցւոց։

Հետեւապէս, Տնտեսական խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ կը հրաւիրէ զթաղեցի աղդային, որ իրենց թաղի վերոյիշեալ վարժարանաց հաշուեցողին վրայ, ո՛ր և է բողոք կամ դիտողութիւն եթէ ունին, ներկայ ծանուցմանս թուականէն մինչեւ 21 օր պայմանաժամու վուրան դրաւոր կերպիւ ներկայացնել Տնտեսական խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամը լրանալէն յետոյ, ո՛ր և է բողոք կամ դիտողութիւն անխնդրելի պիտի մնայ։

18 օգոստոս 1883 (Կնէ+)

ՄԷԶՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Վարժարանս՝ որ հաստատեալ է 1865 հոկտ. 1, իւր ծոցէն ընծայած է Ազգին բազմաթիւ պատանիք եւ պատանուհիք, որք յաւէտ պատիւ բերած են իւրեանց կրթական յարկին։ Եւ յորմէհետէ սոյն Հաստատութիւն փոխադրեալ է յԻսկիտար եւ միայն ազջիկ տղայոց յատկացեալ, յառաջիկայ 1 սեպտ. կը թեւակոխէ իւր հինգերորդ շրջան։

Ով որ կը փափաքի իւր դուստրն տեսնել զարգացուն ազգային ջողմիտ կրթութեան եւ ուղիղ բարոյականի նորքներով, կարէ վստահաբար յանձնել զնա Վարժարանիս՝ որ ոչ նուազ հոգածութեամբ կը հսկէ նաեւ ուսմանց եւ առողջութեան մանկտուհւոյն։ Ծրագիրն ուսմանց կը տրուի վարժարանէն, ուր Տնօրէնութիւնն պատրաստ է ամէն օր ընդունել առ ինքն դիմողներն։

Վարժարանիս վերամուտ օր է ամսոյս 29 բշ. Աշակերտուհիք պարտաւոր են նոյն օր անպատճառ գտնուիլ ի Վարժարան։

Հիմնադիր–Տնօրէն

7—3 Մ. Ա. ՄԷԶՊՈՒՐԵԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ.

Կ. Ե. ԻՍՓԻՐՃԵԱՆ

ՅԱՆԿ Գ.

Հանդանակութիւնք ի նպաստ պարտուց բարձման Ս. Երուսաղիմայ

Աբդիլ-Համիտ Մանսուր հանգանակութիւն Ասորեաց (Ռոսիոյ)

Մեծապատիւ պարոնայք Մկրտում Դ. Սէյդէյեանց 25 ռուպլի, Ստեփան Լիանոզով 50, Եփրեմ Թ. Միզանգաբանցեանց 25, Մարգարիտ Գ. Մաթադեանց 10, Խաչատուր Ա. Լալայեանց 10, Նիկողայոս Զաքարեան Ամիրեանց 15, Եղբարք Զօրաբեկեանք 10, Ի յիշատակ Ննջեցելոց Զօրաբեկեանցի 3, Անանա Դանիէլեան Սպիրիտոնեանց 10, Սարգիս Յակոբեան Մարութեանց 5, Գրիգոր Մ. Սունդուկով 10, Ոմն 10, Յովհաննէս Սիմէոնեան Դանիէլեանց 10, Շուշան Ֆրանգուլեանց 10, Աղեքսանդր Մէլիքեանց 3, Ա. Փարսամանեանց 12, Ա. Ա. Պօղով 3, Աւետիս Աստուածատուրեան Բահրեանց 10, Կարապետ Յարութեանց 15, Գէորգ Յակոբեան Սայադեանց 10, Տ. Դաւիթ քահանայ Ա. Դաղաչեան վասն ննջեցելոցն 5, Պետրոս Ա. Աբելեանց 1, Խաչատուր Գ. Կիրաթիմով 3, Ոմն 3, Յովհաննէս Ա. Պօղաղեանց 6, Մկրտիչ Յ. Մարտիրոսեանց 5, Մկրտիչ Ուկլովեանց 10, Եղիսաբեթ Ա. Ֆրանգուլեանց 10, Գրիգոր Յ. Իւզբաշով 2, Յովհաննէս Մ. Աւագեանց 5, Աստուածատուր Ղ. Կարապետեանց 1, Մովսէս Մ. Այվազեանց 10, Յովհաննէս Մ. Իւզբաշեանց 3, Յովհաննէս Ս. Աւագով 1, Յովակիմ Ս. Կերկեզովեանց 1, Գէորգ Մ. Բարխուտարեանց 10, Գասպար Անպէտքով 1, Մկրտիչ Քնէազովեանց 2, Խայ Բ. Պապայով 10, Գէորգ Ֆաբրիկանդեանց 1, Խաչատուր Գ. Գլանկեանց 1, Համբարձում Գուշումեանց 5, Կարապետ Յովհաննէսեան Զէրքէզեանց 3, Եղիազար Լիսիցեանց 3, Խաչատուր Գ. Ֆրանգուլեանց 1, Յարութիւն Պօրանով 1, Գէորգ Գաբրիէլեան Բահրեանց 1, Խաչատուր Ս. Միրմանեանց 2, Յովհաննէս Վանեանց 3, Յովակիմ Փարեմուզեան 1, Խաչատուր Միզանդրենցով 3, Երկու անձինք 6։

(Շարունակելի)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Այս կրթարանն հաստատեալ է 1876 յուլիսի 1ին եւ, իբրեւ երկրորդական վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց կրթութեան Նախարարութենէն։

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բոլոր ուսմունք եւ, բաց ի Հայ. Թուրք. Ֆրանս. եւ Անգղ. լեզուաց, նաեւ Յունարէն նոր լեզուն կ'աւանդին ասա, — վերջինն առանձին պայմանաւ։

Կրթարանիս Ը. տարւոյ շրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ օգոստ. 25 հինգշաբթի օրն եւ դասախօսութիւնք յաջորդ երկուշաբթի։

Բոլոր աշակերտք պարտին Սեպտ. 1էն յառաջ դառնալ ի Կրթարան։

Նոր աշակերտք կ'ընդունուին նոյն թուականէն։

Օգոստ. 18 էն սկսեալ ամէն օր, մինչեւ կէսօր, Տնօրէնն պատրաստ է ընդունել ծնողաց եւ այլոց այցելութիւնն։

Հիմնադիր—Տնօրէն

10—6 Յ. ԴՈՒՐԳԷՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ ԴՊՐՈՑ ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Բէրա Մեծ-փողոց, թիւ 355

Դասախօսութիւնք յառաջիկայ երկուշաբթի օրը, Սեպտ. 3, առաւօտեան ժամ 10ին պիտի սկսին։

Անգլիարէն եւ ֆրանսերէն լեզուներու նախորդ դասատուաց տեղ նոր դասատուներ դրուած են, որք ապէկանց բարձրագոյն դասարարութեան եւ կրթութեան նկատմամբ մեծ փորձառութիւն ունեցող մասնախմբի մը ձեռամբ ընտրուած են Լոնտրայի մէջ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ առնելու համար պէտք է դիմել առ Օրիորդ Բորթը, Անգլիական դպրոց, Բէրա, Մեծ փողոց թիւ 355։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՅՏԱ, զրեց Տիկին Սրբուհի Տիւսաբ։ Տէր եւ հրատարակիչ Յ. Զէնճիրճեան։ 249 ութանդամ էջէ բաղկացեալ ընկերային վէպ մ'է։ Զարդարեան տպագրութիւն ազնիւ թղթի վրայ։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, ի գին մէկ մէճիտի։

ՀԵՐՄԱՆ ԵՒ ԴՈՐՈԹԷԱ, վէպ յինն երգս, կէօթէի։ Տ. Ռ. Պէրպէրեանի լրագրոյս մէջ հրատարակեալ թարգմանութիւնն է հանդերձ սրբագրութեամբք։ Զարդարեան տպագրութիւն ազնիւ թղթի վրայ, պատկերազարդ. բաղկացեալ ութանդամ 160 էջէ։ Գինն է 10 ղրուշ։

Այս գիրքեր ամէն գրադարանաց մէջ գտնուելու արժանի են իրենց գրական արժանեօք։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ, հանդէս մանկական, հրատարակուեցաւ օգոստ. 15ի թերթն։

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼ. ՀԱՅ

Յօրինեալ ի Հանգուցեալ Տօքթ. Ա. Աստուրեանէ

Որոյ ընդարձակ եւ հմտալից բացատրութիւնք իւր արժանեաց փայլն յաւելած եւ ուսանողաց մեծ դիւրութիւն ընծայած են. կը վաճառի ի գրատան Աստուրեանի Ղալաթիոյ Աշտարակին տակ։ Գին թղթակազմն 8 ղրուշ։ 2

ՏՕՔԹԷՕՐ Մ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան որ այս անգամ Սամաթիա Սուլու Մանասէրը փողոցը թաղ պազալի կից տունն եկած ըլլալով, բաց ի ուրբաթ օրերէ ամէն օր առաւօտները մինչեւ ժամը հինգ եւ կէս օրէն վերջը ժամը լմնէն մինչեւ երեկոյ տունը պիտի գտնուի։ Ուրբաթ օրերը ժամը 6էն մինչեւ 9 իրեն դիմող հիւանդք ձրիապէս պիտի դարմանուին։

15—8

ԱԶԴ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կալուածոց Հոգաբարձութեան կողմանէ աճուրդի արուած է.

Բէրա Քէմէր խաթան թաղ Էրմէնի քիլիսէ փողոց թիւ 3 վեց սենեակով քարուկիր տան եւ ի ստորեւ չորս հատ կրպակներուն մէկ երրորդ մասը։

Մինչեւ ցարդ առաջարկուած գումարն է 165 օսմանեան ոսկի։

Անոնք որ կը փափաքին աւելցնել սոյն գումարն եւ աճուրդին մասնակցիլ, պարտին մինչեւ Սեպտ. 5 ներկայանալ Ղալաթիա Նորատունկեան խան թիւ 8, եւ կամ Մէհմէտ Ալի բաշա խան թիւ 12 դրասենեակները։

Վերոյիշեալ կալուածն հարիւր օսմանեան ոսկի տարեկան եկամուտ ունի այժմ։

Պոլիս 16/28 օգոստոս 1883.

ԱԶԴ

Ճ. Տ. Ծանէթեանի պանքան ամէն տեսակ փոխանակութեան գործեր կ'ընէ, զանազան տէրութեանց ամէն տեսակ արժէթուղթերը կ'առնու կը վաճառէ, կտրոններ կը զեղչէ, միանգամայն Սեպտեմ. 20/1ի համար ի վաճառ դրած է Աւստրիական կարմիր խաչի փոխառութեան տոմսակներն ի գին 5 ֆրանքի, շահող մեծ բաժին 100,000 ֆր., ինչպէս նաեւ Յունաստանի ազգային փոխառութեան տոմսակներն ի գին 16 ղրուշի մէճիտ, երկու տոմսակներն ի միասին 40 ղրշ.ի կը վաճառուին. այս դոյզն գումարով մարդ ամենայաջող պարագային մէջ կրնայ 350,000 ֆր. շահիլ։

Այս տոմսակներէն առնուլ փափաքողք որոշեալ ժամանակէն առաջ պէտք է դիմեն իմ գրասենեակս, Ղալաթիա, Քոմիսիոն խան, թիւ 18։

Ճ. Տ. ԾԱՆԷԹԵԱՆ

ԻԼԱՆ

Պէշինճի օրտուի հիւմայուն օլան Շամը չէրիֆաէ պուլունան վէ պուլունտուրուլաճաք օլան հայվանները միրկէ իչուն 99սէնէսի թըչ. էվվէլտէն իւիպարէն պիր սէնէլիք օլմաք իւզրէ չէրայիլի մուգարրէրէսի վէճճ իւէ միւպայաա օլուն նամաք օլան արփանըն օն ալտը գըլէի ամիքանէն իպարէթ օլան պէհէր չիֆթի 13 1/2 ղրշա թալիպի էօնատէսինատ օլուսպ իլլուը բուսմինն 25ինճի կիւնի գարարը գամիսի վերիլէճէյնտէն, իմայա թալիպ օլանլարըն լէվազիմատը ուսմուսմէջ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

Թանկագէտ իտարէսինատ միւմէրաքիմ օլուպ ֆիրուսիմ օլունճաղ օլան 4500 ղըյէ ճուալ զըրփընթըսընըն պէհէր ղըյէսի 12 վէ 4000 ղըյէ փասպալըն պէհէր ղըյէսի 10 վէ 351 ճուվալ չէվիրնթինն պէհէր ճուվալը 25 փարայա օլարաք չէրայիլի սուգարրէրէսի վէճճ իւէ թալիպլէրը էօնատէսինատ օլուպ ազոսթոսը բուսբինն 25ինճի սալը կիւնի պիր միւզայէաէ գարարը գամիսի վերիլէճէյնտէն վէ 24ինճի չէհարչէնպիհ կիւնիւ թէքարրիւր իտէն ֆիյամբնա եիւզաէ պէշ թէնպիլի գապալ օլունաճաղընտան իլչիրայէ թալիպ օլանլարըն լէվազիմատը ուսմուսմէջ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

ՆԻՐՕՎԱԲԻ ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ

Սուլթան Պայազիտ, Թիւ 99

Ինն տարիէ ի վեր հաստատուած է. ինք ալ քսան տարիէ հետէ կ'աշխատի այս արուեստի մէջ։ Այս անգամ Եւրոպայէն ընդունած է ամէն տեսակ տեսարաններ պարունակող վարագոյրներ, բուրէ բէօմպէպ, կաստ ալ Բուրէ, և լուսանկարչական արուեստի նորագոյն գիւտերը. կարող է նաեւ ամպոտ ժամանակայ մէջ նոյնչափ պայծառ լուսանկարներ հանել որչափ արեւափայլ օրեր. նաեւ 50–60 անձի կրնէ լուսանկարներ լրհանէ։ Գիները չափաւոր են։ Ցաճախորդք ամէն կերպիւ գոհ պիտի լինին։

30—24

ԱՃԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ եղական դարման է հերաց ամէն տեսակ դժուարութեանց և սոյն նպատակին համար ծախսուած ուրիշ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կընէ գործածողները։ Մանաւանդ իգական սեռի գործածութեանը համար անհրաժեշտ է այս, քանզի կառաստացնէ ու մեռաքսանման փայլուն և կակուղ կընէ գլխու կարծրը մազը։ Որև է պատճառաւ գունաթափ եղածը անվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ. անհաստատ մազը կը վերահաստատէ, դափաճին տեղ նոր մազ կը բուսցընէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կարող է մազ բուսցնել երբ արմատը փտած է), գլխուն ճերմակ թելերը շուտով կանհետացնէ։ Միով բանիւ բնական ու փայլուն մազի առատութեամբ գլխոյն զարդարուելովը գործածողը խիստ վայելչադէմ կերպարանք մը կստանայ։ Մայրաքաղաքիս մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք այսպէս կը վկայեն։ Անուշահոտ ջուր մ'է, շիշը կանանչ թուղթի մէջ ամփոփեալ է. դեղավաճառք և այլ շատեր կը ծախեն։ Այէրլի Վիկօրը հարցնել պէտք է։ Գլխաւոր տեղն է Մինասեանի Աւէտրկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա կոստանդնուպօլսոյ։

ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բռնին Լիվրբուլ և Ասիա-Եվրոպ գծէ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Սէրբիան	2,500	Ֆոլտինան	3,700
Ալճէրիան	2,500	Ֆլորինան	3,700
Անդալուզիան	2,500	Ֆլորիդան	3,700
Արինեան	2,500	Իտէրիան	5,500
Աֆրիկան	3,700	Իւլիրիան	5,500
Պալմիրան	6,000	Իսպրեան	5,500
Պոլիմիրան	6,000	Լեսպոսեան	2,200
Քոսոբիլեան	800	Լիսոնեան	2,500
Սայրինեան	2,000	Լեսպոս	800
Տորոյ	700	Օքսրիոյ	700
Էմիրէյեան	3,700	Բերլինեան	3,800
Ֆոտինան	3,700	Վալենսիան	6,800
Ֆոլինան	3,700	Վիրջինիան	6,800

Ալճէրեան շոգենաւը, նաւապետ Լոռանսոն, կիրակի առաւօտ մայրաքաղաքս կը սպասուի։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվրբուլի եւ Պոսդրնի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ
թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւսէֆ խան, Ղալաթիա

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվրբուլ
Գործակալներնէ

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Զմիւրնիա, Գ. Գ. Քարվէր Եղբարք.
Պէյրութ, Կ. Լ. Վասիլեան եւ ընկ.
Մալթա, Ա. Քասիլիրի.
Սիրիա, Ա. Մ. Մավրոկորդատոյ.
Զմիւռնիա, Գ. Ուիլսոն եւ ընկ.

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանթ	7,000	Մալթա	3,000
Ազոր	3,000	Մորոկոյ	2,500
Ալճէրիա	3,000	Նորվէգիա	2,500
Պոմպէյ	4,600	Բալթիկ	5,000
Պոմերանիա	3,800	Բարիզ	3,200
Պոլարիս	2,500	Բարսիլոնա	3,000
Գրէնիչ Քոսթ	1,200	Սերվիա	7,800
Սեգալանիա	5,000	Սիրիա	4,600
Քոլոմբիա	4,700	Սարկոսա	3,000
Շերոսոսի	2,000	Սամարիա	3,000
Տեսիրարա	2,500	Սիրոն	3,000
Կոլեան	4,000	Թարիգա	3,000
Քեսոսոր	2,500	Թրինիդատ	2,500
Մարոնիտ	3,000		

Սիրոն շոգենաւը, նաւապետ Բիւրտոն, Լիվրբուլէն եկաւ զանազան վաճառներով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճանապարհորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՕՒԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար

Մէյանսրդ սոզագ, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ.
Գործակալներնէ

Ալեքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ ընկ.
Պէրութ	Յ. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Յ. Վ. Ուիլիամ եւ ընկ.
Դարդանել	Ցրանք Գալվէրթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Խոսս եւ ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ ընկ.
Իսքէնտէրուն	Լէվի, Ֆրանք եւ ընկ.
Զմիւռնիա	Գ. Ռ. Ուիլսոն եւ ընկ.
Շիրա	Ն. Ռ. Բէնդրոպուլոյ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլ, Մէնչեսթրէրէն և Օրէսայ գծէ կանոնաւորապէս բռնող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	
Արբաբ	2,500	Ռոբերս
Արեսպոս	2,500	Քրուիքշանք
Լոսոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասեդոնիա	3,500	Մարշ
Բոսֆոր	2,800	Ֆոթերմիլ

Բոսֆոր շոգենաւն եկաւ։

Այս շոգենաւք կին ֆամբոդներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

Ն. ԲԱՖԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայէ և Բրինդիզ գծէ կանոնաւորապէս բռնող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամէն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Տրապզոն, Պաթում եւ Բողի պիտի երթայ Լ'Աբդին շոգենաւն, որ օգոստ. 29ին Մարսիլիայէն եւ սեպտ. 5ին Պոլիսէն պիտի մեկնի։

Նաւուղղեալք, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԼՈՐԱՆ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմճանէ փողոց, թիւ 114

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1883 ՕԳՈՍՏՈՍ 1 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Վոսֆորէն էջեղ շոգենաւերը

11 30 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
11 30 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
11 30 Պէյքօզէն Բ. Պահճէ, Ր. Բ. մահալ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլերպ. Գուզկ.
11 30 Վանիք. Զէնկ. Պէյլերպ. Գուզկ. Գապաթ.
12 15 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
12 Ր եւ Ա Գավագ, Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Բաշապ Գանլ Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլերպ. Գուզկ. Գապաթ.
1 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն, Միրկէօն, Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
1 30 Պէյիւքտ, Թարապ. Պէյքօզ, Բաշապ, Գանլ, Ա Հիսար, Գանտ, Վանիք, Զէնկ, Պէյլ, Գուզկ։
2 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ, Թարապ, Եէնիք, Էմիրկ, Հիսար, Պէպէք, Արնավ, Գուր, Օրթ, Պէշիկթաշ։
2 30 Պէյիւքտէրէ, Թարապ. Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ Գուզկ, Պէշիկթաշ։
3 Եէնիմահ. Մէզարպ, Պէյիւքտ. Քիրէճմ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Իմիրկ. Պոյաճքէօյ, Ր Հիսար, Պէպէք, Արնավ Գուր. Օրթաք. Պէշիկթ։
3 45 Պէյիւքտ. Թար. Պէյքօզ Բաշապ. Ր. Փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլերպ. Գուզկ. Իսկի։
4 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ Ր. Հիսար, Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթ.
4 Էմիրկէնէն ուղղակի կամուրջ.
5 15 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Պոյաճ Ր Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։
6 15 Եէնիմահ, Մէզարպ Պէյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Բաշապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլ. Ր. և Ա. Հիսար, Գանտ. Արնավ. Զէնկ. Պէյլերպ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկթ. Իսկի։
6 30 Էմիրկէնէն ուղղակի կամուրջ։
7 30 Ա. և Ր. Գավագ, Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկէօն, Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ։
8 45 Պէյիւքտէրէ, Պէյքօզ, Բաշապ. Ր. Փ. Մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլերպ. Գուզկ. Իսկ.
8 45 Եէնիմահ, Մէզարպ, Պէյիւքտ, Թարապ, Եէնիք, Էմիրկէն Ր Հիսար, Պէպէք, Արնավ Գուր, Օրթ, Պէշիկթաշ։
9 30 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ, Եէնիքէօյ, Սթէն. Պոյամ, Ր Հիսար, Պէպէք, Արնավ, Գուրուչ, Օրթաք, Պէշիկթաշ։
10 15 Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք, Էմիրկ, Ր Հիսար, Պէպէք, Արնավ Գուր, Օրթ, Պէշիկթաշ։
10 45 Մէզարպ, Պէյիւքտ, Թարապ, Պէյքօզ, Բաշապ, Ր. Փ. մահ. Գանլ, Ա Հիսար, Գանտ, Վանիք, Զէնկ, Պէյլ, Գուզկ, Իսկի։
11 Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ, Եէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Արնավ, Օրթ, Պէշիկթաշ։
11 15 Մէզարպ, Պէյիւքտ, Թարապ, Եէնիքէօյ։

Կամուրջէն էջեղ շոգենաւերը

1 Պէշիկ, Օրթաք, Գուր, Արնավ, Պէպէք, Ր Հիսար, Պոյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ, Մէզարպ, Եէնիմահ։
1 30 Գապաթաշ, Իսկ. Պէշիկթաշ Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Արնավուտ Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար, Գանլ. Միրկէօն, Եէնիք. Բաշապ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզար. Եէնիմահալէ։
1 45 Պէշիկթաշ, Օր, Գուր, Արնավ, Պէպէք, Ր Հիսար, Էմիրկ, Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէյիւքտ, Մէզարպ, Եէնիմահ։
2 Իսկ, Գուզկ, Պէյլէր, Զէնկ, Վանիք, Գանա, Ա Հիսար, Գանտ, Ա Հիսար Գանլ, Ր Փ մահ. Բաշապ, Պէյքօզ, Թար, Պէյիւքտ։
2 30 Գապ. Պէշիկ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Միրկէօն Սթէնիա, Եէնիք, Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Մէզարպ Եէնիմահ։
3 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ, Արնավ. Պէպէք, Ր Հիսար, Միրկէօն (Վոսֆորի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)։
3 30 Էմիրկ, Սթէն, Եէնիք. Թարապիա, Պէյիւքտ, Մէզարպ, Եէնիմահ։
4 Իսկիւսար, Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլճա Ր. Բ. մահ. Բաշապ. Պէյքօզ, Թարպ, Պէյիւքտ, Մէզարպ, Եէնիմահ։
5 Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Պոյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահ. Ր. Ա. Գավագ։
5 30 Պէշիկթաշ, Օրթաք, Գուր, Արնավ, Պէպէք, Ր Հիսար, Էմիրկ։ (Վոսֆորի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի)։
6 Էմիրկէն, Եէնիք, Թարապ, Պէյիւքտ, Մէզարպ, Եէնիմահ։
6 45 Իսկ. Պէշիկթ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլերպ. Զէնկ. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար, Գանլ. Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ.
8 15 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնավուտ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Միրկէօն, Եէնիք. Թարապիա, Պէյիւքտ. Մէզար. Եէնիմահ։
9 Գուզկ, Պէյլ, Զէնկ, Վանիք, Գանա, Ա Հիսար, Գանլըճա, Բաշապ, Պէյքօզ Մէզարպ։
9 30 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէջ. Արնավուտքէօյ, Պէպէք, Ր. Հիսար Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապ, Պէյիւքտ. Մէզար.
10 Գապաթ. Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկէլը. Վանիք. Գանտիլի, Ա. Հիսար Գանլ, Ր. Փ. Մահ. Բ. Պաղչէ, Պէյքօզ, Թար, Մէզար. Ր եւ Ա Գավագ։
10 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Միրկէօն, Սթէն, Եէնիք, Թարապ, Քիրէճմ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահ։
11 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Պոյաճք. Եէնիք Թարապիա, Պէյիւքտ. Մէզարպուրն. Եէնիմահալէ։
11 Գուզկիւնճուգ, Պէյլերպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլի, Ա Հիսար, Գանլըճա, Ր. Փ. մահ. Փաշապահճէ, Պէյքօզ։
11 30 Պէշիկթաշ, Գուզկ, Օրթաքէօյ, Պէյլեր. Զէնկ. Վանիքէօյ։
12 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ Արնավուտքէօյ։